

Disse ændringer af § 312, stk. 2, får størst mærkbar virkning, hvor der er en vindende og en tabende part, da der i de tilfælde fremover vil blive ydet fuld dækning for sagsomkostningerne, forudsat der ikke foreligger særlige omstændigheder, og at regningerne er inden for rimelighedens grænser, som er de skøn, dommeren lades tilbage med efter ændringen af reglerne. For at give dommeren et grundlag for tilkendelse af sagsomkostningsrefusion må begge parterne i slutningen af domsforhandlingen (retsplejelovens § 365, stk. 1 og 2) aflevere en opgørelse over deres omkostninger forbundet med at føre sagen. (Der kan nedlægges påstand om sagsomkostninger i sagen, men det er ikke nødvendigt, da retten tager dette spørgsmål op af egen drift uanset en evt. nedlagt påstand herom, jf. § 328). Finder dommeren, at regningen er for stor, må han tilkende det lavere, men rimelige beløb i sagsomkostningsrefusion, ikke efter hidtil praksis, men efter en vurdering af regningen og sagen i sit hele. I de sager, der hæves eller forliges eller i sager med delvist medhold, vil dommeren fortsat skulle bedømme, om sagsomkostningerne skal ophæves, eller om der skal ske en deling af de reelle omkostninger, efter hvem der er nærmest til at bære omkostningerne forbundet med sagen, jf. retsplejelovens §§ 312, stk. 4, og 316. Hvis sagsøger hæver sagen, anses denne for at have tabt sagen, medmindre ophævelsen skyldes, at proceskravet er imødekommet, eller at denne har besluttet sig for at tage imod et forligstilbud fra sagsøgtes side. De fleste dispositive civile retssager slutes ved forlig eller udeblivelsesdom.

Retten lades altså tilbage med tre skøn. 1) Om der foreligger særlige omstændigheder i sagen. 2) Om omkostningerne er urimeligt høje i forhold til sagens omfang. Og som hidtil 3) et skøn over fordelingen af omkostningerne mellem parterne i de sager, hvor der ikke gives fuldt ud medhold til en af parterne. Ændringen i skøn nr. 2 er markant, da retten hidtil har skønnet over, hvad der ansås for passende. Efter forslaget er der ikke længere tale om en positiv vurdering. Fremover foretages en negativ vurdering af, om regningerne findes urimeligt høje i det konkrete tilfælde, ikke om de er generelt rimelige. Og som nævnt tidligere tiltænkes en skærpet praksis mht. udtrykket »særlige omstændigheder«.

Denne stopklods eller anfægtelsesret over for omkostningsregningerne fra rettens side er indsat for netop at undgå uhørt høje advokatregninger, men det forudsættes, at der skal relativt meget til, før de konkrete udgifter, der har været forbundet med sagens førelse, underkendes, idet forslagsstillerne ikke ønsker en praksis som hidtil med en rimelighedsvurdering (pas-

sende) fra rettens side sat over for de konkrete regninger, som parterne reelt står med i situationen.

Forslagsstillerne vurderer, at det er praktisk muligt for advokaterne at lave en opgørelse over sagens samlede omkostninger, når sagen er nær sin ende (domsforhandlingen). Det er indres, at advokaterne ikke er bundet af rettens omkostningsafgørelse (beløbsmæssigt) ved udfærdigelsen af deres honorarregning (medmindre der er tale om fri proces), så skulle der forekomme en lille uforudset stigning i regningen, må parten selv erlægge denne uforudsete del. Er det sådan, at parten på forhånd ved, at sagsomkostningsregningen af forklarlig grund er større, end man kunne forvente, må dette kunne kommenteres og forklares under den mundtlige afsluttende procedure under domsforhandlingen, hvor der i øvrigt redegøres for sagens retlige og faktiske spørgsmål, således at dommeren kan tage dette i betragtning ved sin sagsomkostningsrefusionsafgørelse.

Forslaget medfører ingen ændring i sager, der afvises, jf. retsplejelovens § 313 (når en sag afvises, betragtes den som tabt af sagsøgeren). Reglerne om for sømmelse i retsplejelovens §§ 319, 321 og 322 og appelreglerne bevares ligeledes uændret, jf. følgende regler.

Efter retsplejelovens § 319, skal en part, som ved tilregnelig fejl eller forsømmelse har foranlediget spildte udgifter, erstatte disse, uanset om denne i øvrigt måtte vinde sagen. Har en parts advokat eller en underdommer ved pligtstridig opførsel forårsaget unødige sagsomkostninger, kan de under sagen dømmes til selv at bære disse, jf. §§ 321 og 322.

Den part, der *anker/appellerer* en retssag og ikke opnår nogen forandring ved dette, betragtes som den tabende part og må erstatte udgifterne til anke-/appelsagen, jf. § 317. Opnås der forandring af dommens resultat ved anken, anvendes de normale regler.

De sagsomkostninger og herunder den del af modpartens advokatregning, som retten pålægger den tabende part at betale, kan *ankes* til højere instans alene eller sammen med sagen i øvrigt, så længe der er tale om en byretsafgørelse, og omkostningerne udgør over 10.000 kr. Hvis omkostningerne er mindre, kræves Procesbevillingsnævnets tilladelse til anke af kun dette spørgsmål, jf. §§ 369, stk. 2, og 391, stk. 1 og 2. Er der tale om en landsrets- eller Sø- og Handelsretsafgørelse, kan sagsomkostningsspørgsmålet kun ankes, dersom sagen i øvrigt ankes eller med Procesbevillingsnævnets tilladelse. Denne gives kun, såfremt der er tale om et principielt sagsomkostningsspørgsmål, jf. § 368, stk. 5. Når sagsomkostningerne ophæves,